

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 19-03-2021 r.

Adam Bodnar

VII.501.58.2020.KŁ

**Pan
Tadeusz Kościński
Minister Finansów
ePUAP**

Szanowny Panie Ministrze,

do Rzecznika Praw Obywatelskich zwracają się wnioskodawcy zainteresowani kwestią przetwarzania i ochrony danych osobowych w Centralnym Rejestrze Beneficjentów Rzeczywistych. Wskazują oni na to, że jawność rejestru wynikająca z art. 67 ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2020 r. poz. 971 ze zm.) wraz z katalogiem danych przetwarzanych w rejestrze (w tym numerem PESEL) może w dobie zastosowania nowoczesnych technologii informatycznych powodować zagrożenie dla prywatności.

Podobne stanowisko w procesie legislacyjnym wyraził Prezes UODO, wskazując że „rozważenia wymaga wprowadzenie zmian legislacyjnych do ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu w taki sposób, aby uczynić zadość obowiązkowi unijnemu utworzenia jawnego rejestru beneficjentów rzeczywistych, zapewniając jednocześnie właściwe narzędzia ochrony danych osobowych zamieszczanych w tym rejestrze. Zmiana w przepisach prawa, która pozwoliłaby na dostęp do danych z Rejestru wyłącznie osobom posiadającym interes prawny czy faktyczny, pozwoliłaby zapobiec niebezpieczeństwu pozyskiwania danych z rejestru, w szczególności zaś numeru PESEL, w niezgodnych z prawem celach” (zob. pismo z dnia 20 marca 2020 r., znak:

DOL.401.111.2020.WL.AG skierowane do Ministerstwa Finansów). Uwagi te nie zostały uwzględnione.

Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił się do Urzędu Ochrony Danych Osobowych o przekazanie RPO dodatkowych informacji w tym zakresie. W odpowiedzi wskazano, że organ nadzorczy od lat zwraca uwagę na konieczność przemyślenia koncepcji jawności numeru PESEL w rejestrach publicznych. Przyjęcie w przepisach prawa rozwiązania pozwalającego na dostęp do numerów PESEL beneficjentów rzeczywistych w sposób nieograniczony jest sprzeczne z założeniem art. 87 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz.U UE L. 119.1 ze sprost.), którego celem jest szczególna ochrona krajowych numerów identyfikacyjnych oraz ze standardami unijnymi dotyczącymi dopuszczalności wprowadzania uregulowań krajowych wpływających na ograniczenie praw do ochrony prywatności i danych osobowych (odpowiedź UODO przesyłam w załączeniu).

Prywatność jednostki jest wartością chronioną konstytucyjnie. Artykuł 47 Konstytucji RP zawiera ogólne gwarancje ochrony prywatności, a art. 51 Konstytucji RP odnosi się bezpośrednio do aspektów ochrony prywatności związanych z przetwarzaniem informacji o jednostce. Jak zauważył Trybunał Konstytucyjny, tzw. autonomia informacyjna jednostki, oznaczająca prawo do samodzielnego decydowania o ujawnianiu innym informacji dotyczących swojej osoby, a także prawo do sprawowania kontroli nad takimi informacjami, znajdującymi się w posiadaniu innych podmiotów (wyrok TK z dnia 19 lutego 2002 r., sygn. akt U 3/01). Wymogi odnośnie do dozwolonych konstytucyjnie ograniczeń w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw zostały określone w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. W wypadku prawa do prywatności informacyjnej zostały one doprecyzowane w art. 51 ust. 2 Konstytucji RP.

Rzecznik Praw Obywatelskich wielokrotnie zwracał uwagę, że numer PESEL jest używany jako identyfikator przy dokonywaniu przez jednostkę różnych czynności, zarówno w relacjach z organami władzy publicznej, jak i podmiotami prywatnymi (np. bankami). Jest on więc przetwarzany w wielu zbiorach danych i nierzadko jest używany do weryfikacji

tożsamości osób. Oznacza to, że ujawnienie tego numeru, również w rejestrach publicznych, może mieć poważne konsekwencje dla jednostki, związane między innymi z możliwością kradzieży tożsamości.

Mając na względzie powyższe, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627), zwracam się do Pana Ministra z wnioskiem o rozważenie podjęcia inicjatywy ustawodawczej w omówionym zakresie w celu zapewnienia lepszej ochrony prawa do prywatności. Proszę o powiadomienie mnie o zajętych w tej sprawie stanowisku.

Załącznik 1

Łączę wyrazy szacunku

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/